Protection Cluster
Ukraine

HelpAge
International

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

Опитування для визначення стану підготовленості до зимового сезону людей похилого віку та людей з інвалідністю

Зміст

КОНТЕКСТ 3

МЕТА ОЦІНЮВАННЯ 4

МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ ТА УЧАСНИКИ 4

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ 4

- Демографії 4
- Інвалідність 5
- Види інвалідності 5
- Доступ до послуг 6
- Потреби на зимовий період 6
- Готовність до зимового періоду 7

КОРОТКЕ РЕЗЮМЕ 9

РЕКОМЕНДАЦІЇ 9

Контекст:

Зимовий сезон наближається швидко, і в той час, коли люди похилого віку та люди з інвалідністю вже вісім місяців живуть у суворих умовах повномасштабної війни, їхні базові потреби та прав людини знаходяться під загрозою знехтування та порушення.

Нещодавні жорстокі напади на об'єкти критичної інфраструктури, а саме електростанції та підстанції у восьми регіонах України, включаючи Київ[1], демонструють тривожний прогноз, що ця зима буде важкою для уражених районів, а особливо для вразливих груп людей, які живуть там. Оскільки зимова температура, за прогнозами, в деяких частинах країни впаде до –20 градусів Цельсія та буде триматися на цьому рівні, сильний вплив відчують мільйони людей, які живуть у неприйнятних умовах або без достатнього утеплення осель чи доступу до опалення[2].

Середня температура (°C), грудень, 2021

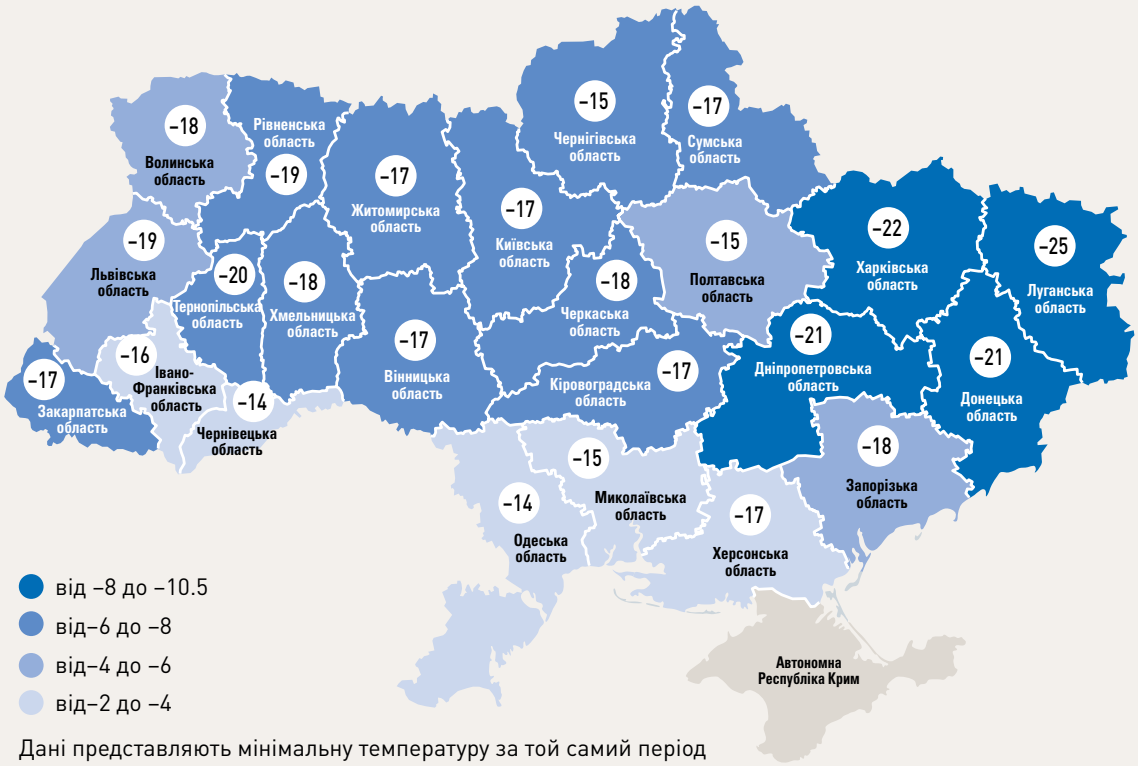

Дані представляють мінімальну температуру за той самий період

Джерело: APK-Inform, http://www.apk-inform.com/uk/crop/p/2

На тлі відсутності нової інформації щодо специфічних потреб людей похилого віку та людей з інвалідністю, Технічна робоча група з питань віку та інвалідності (ADTWG) за технічної експертизи та підтримки Національної Асамблеї людей з інвалідністю України (НАІУ) та HelpAge International виступили за реалізацію ідеї надати голос самим людям похилого віку та людям з інвалідністю, як експертам своїх потреб, що також зміцнить їхні права та захистить їхню гідність, коли гуманітарні агенції будуть розробляти та реалізовувати свої плани по реагуванню на виклики цієї зими.

[1] https://reliefweb.int/report/ukraine/russian-attacks-kyiv-and-cities-across-ukraine-are-escalation-aggression-and-apparent-violations-laws-war

[2] https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-winterization-plan-winter-priority-procurement-repair-plan-2022-2023

Мета оцінювання:

- Провести оцінювання підготовки до зимового періоду шляхом збирання інформації безпосередньо від людей похилого віку та людей з інвалідністю в Україні, виявити їх потреби, дослухаючись до їхніх занепокоєнь та приймаючи до уваги їхню думку.
- Виявити виклики та бар'єри, з якими стикаються респонденти щодо майбутньої зими та їх готовності до неї.
- Використати як базу оцінювання проведене **ADTWG**, за допомогою **НАІУ** та **HelpAge** задля впливу на проєктування та підготовку до зимового періоду 2022-2023 р.
- Інформувати гуманітарні організацій щодо результатів, щоб вони могли планувати свої програми та відповідно їх реалізовувати, базуючись на потребах, що були виявлені безпосередньо людьми похилого віку та людьми з інвалідністю.

Метод оцінювання та учасники:

Цільовою групою населення стали ті люди похилого віку та люди з інвалідністю, які живуть у власних помешканнях та збираються провести цей зимовий сезон у помешканнях, які їм самим необхідно підготувати до холодної пори року. У процесі оцінювання дані не збиралися серед людей, які живуть у колективних центрах.

Опитування проводилося під час особистих зустрічей з респондентами або по телефону за допомогою Google-форми протягом **вересня 2022** року, охопивши **2 978** респондентів по всій Україні. Респондентами були дві категорії, **люди старшого віку (60+)** та **особи з інвалідністю** з усієї України. Волонтери та соціальні працівники HelpAge мали доступ до бенефіціарів поточних проєктів, а члени **НАІУ** та їхні партнерські організації (організації людей з інвалідністю) надали інформацію по особам з інвалідністю.

Результати оцінювання представлені у вигляді інтерактивної візуалізації Power BI та опубліковані англійською та українською мовами.

https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiNTVkZTMzNzctMDkyYS00MmExLTliMmItNzQyMDVjMTU5NjcwIiwidCI6ImQ4NmM1M2NhLWUwODctNGY5Ny05Yzk3LWRmYWJkMTFkMDI4MiIsImMiOjh9

Ця платформа дозволяє користувачеві шукати необхідні дані за допомогою різних фільтрів, таких як стать, інвалідність та тип інвалідності, вік, регіон проживання, ВПО, доступ до послуг, проживання, наявність бомбосховища, потреби на зимовий період, готовність до зими, опалення та потреби.

Основні висновки:

Демографії

- 42% опитаних були з групи 60-69 років, 27% у віці 70-79 років при цьому 67% були жінками.
- 34% живуть самі без сім'ї.
- 86% не працюють, тому не мають додаткового доходу.

Інвалідність

- 35% повідомили про інвалідність. Використовувалась коротка версія опитувальника Вашингтонської групи з виявлення та оцінки інвалідності (WG-SS).
- Також 4% мають 1 групу В підгрупу, 5% – 1 групу А підгрупу, 9% – 2 групу і 18% – 3 групу[3].
- 45% заявили, що потребують допомоги.

Наскільки Ви самостійні?

Види інвалідності

Було виявлено багато проблем, що пов'язані з інвалідністю – особливо проблеми з пересуванням та зором.

- 14% мають багато труднощів з пересуванням, а 3% не можуть ходити.
- 13% також мають багато труднощів із зором.

Типи функціональних порушень згідно опитувальника Вашингтонської групи (WG-SS)

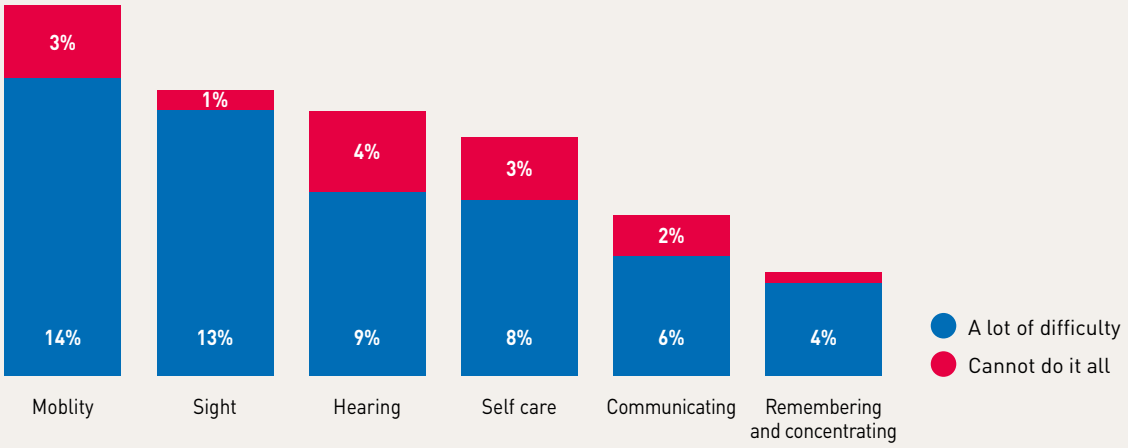

[3] Залежно від ступеня стійкого розладу функцій організму, зумовленого захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими порушеннями, та можливого обмеження життєдіяльності при взаємодії із зовнішнім середовищем внаслідок втрати здоров'я особі, визнаній особою з інвалідністю, встановлюється перша, друга чи третя група інвалідності.
Перша група інвалідності поділяється на підгрупи А і Б залежно від міри втрати здоров'я особи з інвалідністю та обсягів потреби в постійному сторонньому догляді, допомозі або диспансерному нагляді.
До підгрупи А першої групи інвалідності належать особи з виключно високою мірою втрати здоров'я, надзвичайною залежністю від постійного стороннього догляду, допомоги або диспансерного нагляду інших осіб і які фактично не здатні до самообслуговування.
До підгрупи Б першої групи інвалідності належать особи з високою мірою втрати здоров'я, значною залежністю від інших осіб у забезпеченні життєво важливих соціально-побутових функцій і які частково здатні до виконання окремих елементів самообслуговування.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text

Доступ до послуг

До яких базових послуг у Вашому населеному пункті Ви маєте доступ?

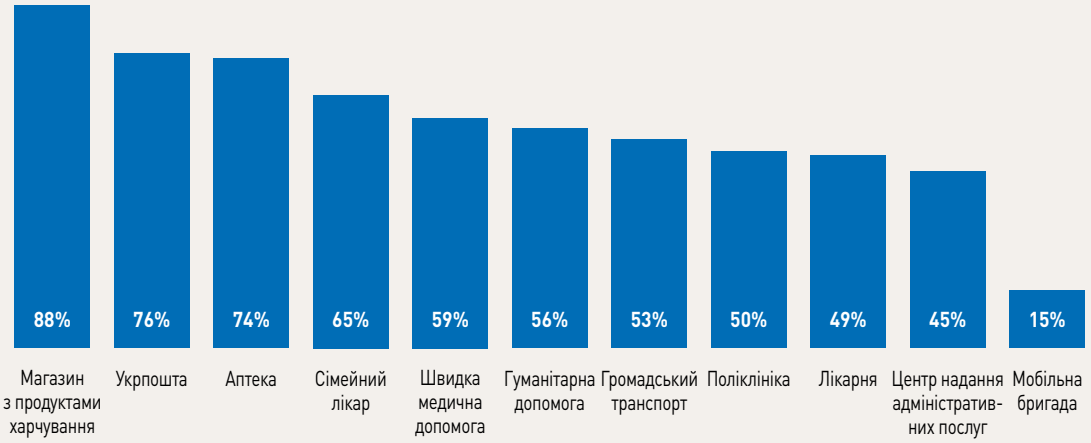

Потреби на зимовий період

- **Найбільшою зимовою проблемою** для **64% є розмір пенсій/соціальних виплат**, 61% стурбовані зростанням цін та недостатнім/низьким доходом, що загалом унеможливлює їхні плани підготуватися до зими.
- Цифри погіршуються, якщо застосувати фільтри та обрати найбільш вразливі категорії, а саме людей з інвалідністю 60+.
- Також **15%** повідомили, що їхні **домівки зруйновано.**
- А **14% взагалі не мають підтримки.**

Що найбільш викликає у Вас стурбованість із приводу підготовки до зимового періоду?

Ситуація є особливо тривожною для літніх людей, які стикаються з більшими ризиками для здоров'я, пов'язаними з настанням більш холодних погодних умов[4]. Багатьом літнім людям в Україні не вистачає фінансових ресурсів, щоб зробити ремонт або поліпшення, необхідні для їх пошкоджених будинків, або купити речі, необхідні для того, щоб пережити холод[5]. Люди похилого віку, які проживають в неофіційних та непідготованих до цього притулках стикаються з потенційними ризиками безпеки та безпеки, пов'язаними з неприйнятними умовами житла, яке може посилитися взимку[6]. Для тих літніх людей, які живуть у сільській місцевості, їм, швидше за все, доведеться їздити до міст і стикатися з довгими чергами, щоб отримати доступ до палива або готівки. Особливе занепокоєння викликає доступ до соціальних прав та свободи пересування для літніх людей, які вирішили або вимушені були залишитися у регіонах Сходу та Півдня[7], особливо тих, хто проживає на непідконтрольних уряду територіях, включаючи нещодавно анексовані райони Сходу України.

Готовність до зимового періоду

Для багатьох людей похилого віку та людей з інвалідністю зима стане справжнім випробуванням. Особливо для тих, чиї будинки і квартири зазнали пошкоджень (**12%** – повністю зруйновані, **32%** – частково зруйновані) або будуть зруйновані найближчим часом.

- Лише **38%** повідомили, що готові, а **62%** опитаних **не готові до зимового сезону**. У **сільській місцевості** цей відсоток зростає до **73,5%.**
- На запитання **«Що ви зробили для приготування» 50% відповіли**, що придбали **теплий одяг**, а **46%** мають **у запасі їжу та воду** (для 70% цей запас є частковим).

- Рівень готовності мешканців **Донецької** або **Херсонської областей** становить до **18%** і **20%** відповідно, зокрема для **людей з інвалідністю 60+.**
- На запитання «**Що найбільш викликає у Вас стурбованість із приводу підготовки до зимового періоду»** респонденти відповіли:
  - **63%** (найбільше) турбує їх маленький розмір пенсій;
  - **62%** стурбовані ростом цін;
  - **61%** турбує відсутність достатніх доходів;
  - **32%** стурбовані відсутністю дров;
  - **26%** стурбовані імовірністю пошкодження критичної інфраструктури;
  - **20%** необхідність утеплення;
  - **18,5%** відсутність житлової субсидії;
  - **18,2%** необхідність генераторів;

[4] https://www.ageuk.org.uk/information-advice/health-wellbeing/keep-well-this-winter/stay-healthy-in-winter/ https://www.ageuk.org.uk/lambeth/about-us/news/articles/2018/age-uk-urges-older-people-to-claim-help-with-heating-costs-as-more-heavy-snow-and-freezing-conditions-hit-the-uk/

[5] https://www.acaps.org/special-report/ukraine-winterisation-needs-and-response

[6] https://reliefweb.int/report/ukraine/ukraine-winterization-plan-winter-priority-procurement-repair-plan-2022-2023

[7] https://www.acaps.org/special-report/ukraine-winterisation-needs-and-response

- На запитання «**Чи маєте Ви можливість придбати дрова, вугілля, паливні брикети, паливні гранули, пеллети для опалення житла**» респонденти відповіли:
  - **27%** не мають можливості придбати дрова;
  - **25%** лише частково придбали дрова;
  - **3,3%** мають можливість придбати дрова, вугілля, паливні брикети, паливні гранули, пеллети для опалення житла;
- На запитання «**Чи є у Вас запас продуктів та інших речей для зимового періоду:**
  - **70%** мають лише частковий запас їжі;
  - **11%** не мають достатнього запису їжі;
  - **18%** мають достатнього запису їжі та не мають потреби у заготовленні продуктів;
- На запитання «**Які ще у Вас потреби щодо підготовки до зимового періоду»** (із варіантами відповідей) респонденти відповіли:
  - **72%** зазначили, що потребують грошової допомоги;
  - **62%** потребують медикаментів;
  - **59%** потребують продуктів харчування;
  - **54%** потребують засобів гігієни;
  - **45%** потребують ковдр;
  - **40%** потребують одягу та взуття;
  - по **35%** потребують дров та обігрівачів;
  - **26%** потребують вугілля;
  - **22%** потребують паливних брикетів;
- На запитання «**Які ще є у Вас потреби щодо підготовки до зимового періоду»** (без варіантів відповідей) деякі респонденти відповіли:
  - ремонт покрівлі; ремонт котла; ремонт станції, що качає воду;
  - утеплення будинку;
  - спиляти/попиляти дерева та порубати їх на дрова;
  - стороння допомога[8];
  - подушки, постільна білизна, рушники, доріжки, матраци;
  - буржуйки, електроплити, обігрівачі, ліхтарики, свічки;
  - сухий спирт, бензин; бензопили;

«Якщо не буже електропостачання або газу – нічого не допоможе!»

«Треба обирати хліб чи газ, ліки чи електрика!»

[8] Стороння допомога може включати потребу людини у допомозі від іншої людини у роботі по домогосподарству, а саме пиляти дрова, носити воду, ходити до магазину тощо.

Коротке резюме:

- Пріоритезувати включення людей з інвалідністю та людей похилого віку до програм грошової допомоги для задоволення їхніх основних потреб, оскільки на пряме питання **72%** опитаних поінформували, що найкращим варіантом задоволення їхніх основних потреб в контексті підготовки до зими буде грошова допомога.
- Іншими потребами респондентів були медицина – **62%**, продукти харчування – **58%**, предмети гігієни – **53%**.
- Пріоритетним також є забезпечення людей похилого віку та людей з інвалідністю предметами допомоги, специфічними для зими, такими як термоковдри, зимовий одяг, опалювальні прилади, дрова, тверде паливо тощо **(про потреби в цих засобах повідомили від 22 % до 45 % респондентів)**.

Усі об'єкти цивільної інфраструктури досі піддаються загрозі обстрілів та руйнування, що збільшує ризики для людей похилого віку та людей з інвалідністю на протязі наступних зимових місяців. Рекомендується надавати альтернативні варіанти опалення та надання гуманітарної допомоги на основі консультацій безпосередньо з організаціями людей з інвалідністю та організаціями людей похилого віку, а також громадами даної цільової групи.

Рекомендації:

- Переглянути механізми, терміни та розміри надання грошової допомоги людям з інвалідністю (в т.ч. дітям з інвалідністю) та людям похилого віку і встановити розміри такої допомоги для зазначених категорій осіб більшими за розмір допомоги для інших категорій осіб, а терміни – такими, щоб охоплювали весняний період, здійснюючи консультації з цього приводу з організаціями людей з інвалідністю та організаціями людей похилого віку.
- Передбачити (поряд із запровадженням грошової допомоги) можливість надання натуральної допомоги людям з інвалідністю (в т.ч. дітям з інвалідністю) та людям похилого віку (продуктами харчування, рубанням дров, забезпеченням іншим паливом, здійсненням ремонтів, утепленням тощо), в тому числі шляхом діяльності спеціально створених виїзних бригад допомоги маломобільним групам населення (особливо це актуально для сімей, які мешкають у селах та селищах, насамперед віддалених, із людьми з інвалідністю (в т.ч. дітьми з інвалідністю) та/або людьми з похилого віку). Залучати до такої діяльності волонтерські, благодійні та громадські організації (за їх згодою).
- Розробити спеціальні заходи, спрямовані на допомогу домогосподарствам людей з інвалідністю (в т.ч. дітям з інвалідністю) та людей похилого віку, у зв'язку з тим, що вони піддаються найбільшому ризику крайньої енергетичної бідності через низькі доходи, більшу залежність від споживання енергії, використання допоміжних технологій, підвищені потреби в обігріві за станом здоров'я, тривалий час перебування в приміщенні та інше.
- Враховувати потреби людей з інвалідністю (в т.ч. дітей з інвалідністю) та/або людей похилого віку під час планування політик і бюджетів гуманітарних інтервенцій, здійснюючи консультації з цього приводу з організаціями людей з інвалідністю та організаціями людей похилого віку.

- Надавати пріоритет сім'ям із людьми з інвалідністю (в т.ч. дітьми з інвалідністю) та/або людьми з похилого віку під час виконання урядового рішення щодо забезпечення дровами[9].
- Забезпечити належні безпеку, транспортну логістику та доступність, а також архітектурну доступність всієї інфраструктури надання допомоги для людей з інвалідністю та людей похилого віку.
- Впровадити на постійній основі консультування з громадами щодо адресності надання допомоги грошової та натуральної людям з інвалідністю (в т.ч. дітям з інвалідністю) та людям похилого віку.
- Приймати остаточне рішення щодо вибору варіантів допомоги, в тому числі з приводу підготовки до зими всім суб'єктам (міжнародним, іноземним, всеукраїнським, регіональним та місцевим суб'єктам та органам влади), на основі консультацій з організаціями, що представляють інтереси людей з інвалідністю та людей похилого віку та з самими бенефіціарами.
- Ввести представників організацій людей з інвалідністю та організацій людей похилого віку до складів гуманітарних штабів та інших консультативно-дорадчих органів, які займаються розподілом гуманітарної та іншої допомоги населенню.
- Забезпечити створення єдиного інформаційного порталу з розміщенням на ньому повної та достовірної інформації про всі види грошової та натуральної допомоги, критеріїв та підстав їх надання, що надаються міжнародними, іноземними, всеукраїнськими, регіональними та місцевими суб'єктами та органами влади.
- Передбачити механізм доведення відповідної інформації до відома маломобільних груп населення із числа мешканців сіл і селищ, насамперед віддалених, особливо із людьми з інвалідністю (в т.ч. дітьми з інвалідністю) та/або людьми похилого віку), які мають обмежений доступ до інформації та подекуди взагалі не користуються смартфонами, не мають доступу до інтернету, не мають комп'ютерів[10].
- Надавати інформацію людям з інвалідністю (в т.ч. дітям з інвалідністю) та людям похилого віку в доступних форматах (переклад на жестову мову, аудіоскрипція, шрифт Брайля та збільшений шрифт, мова легкого читання) щодо допомоги у грошовій та натуральній формах, критеріїв та суб'єктів надання такої допомоги тощо.

[9] https://www.minre.gov.ua/news/meshkanci-osoblyvo-nebezpechnyh-terytoriy-mozhut-bezoplatno-otrymaty-drova-rishennya-uryadu

[10] https://naiu.org.ua/cash-feasibility-assessment-conducted-on-adult-internally-displaced-people-idps-with-disabilities-in-ukraine-in-may-june-2022-cash-feasibility-assessment-conducted-on-adult-internally-displaced-people/

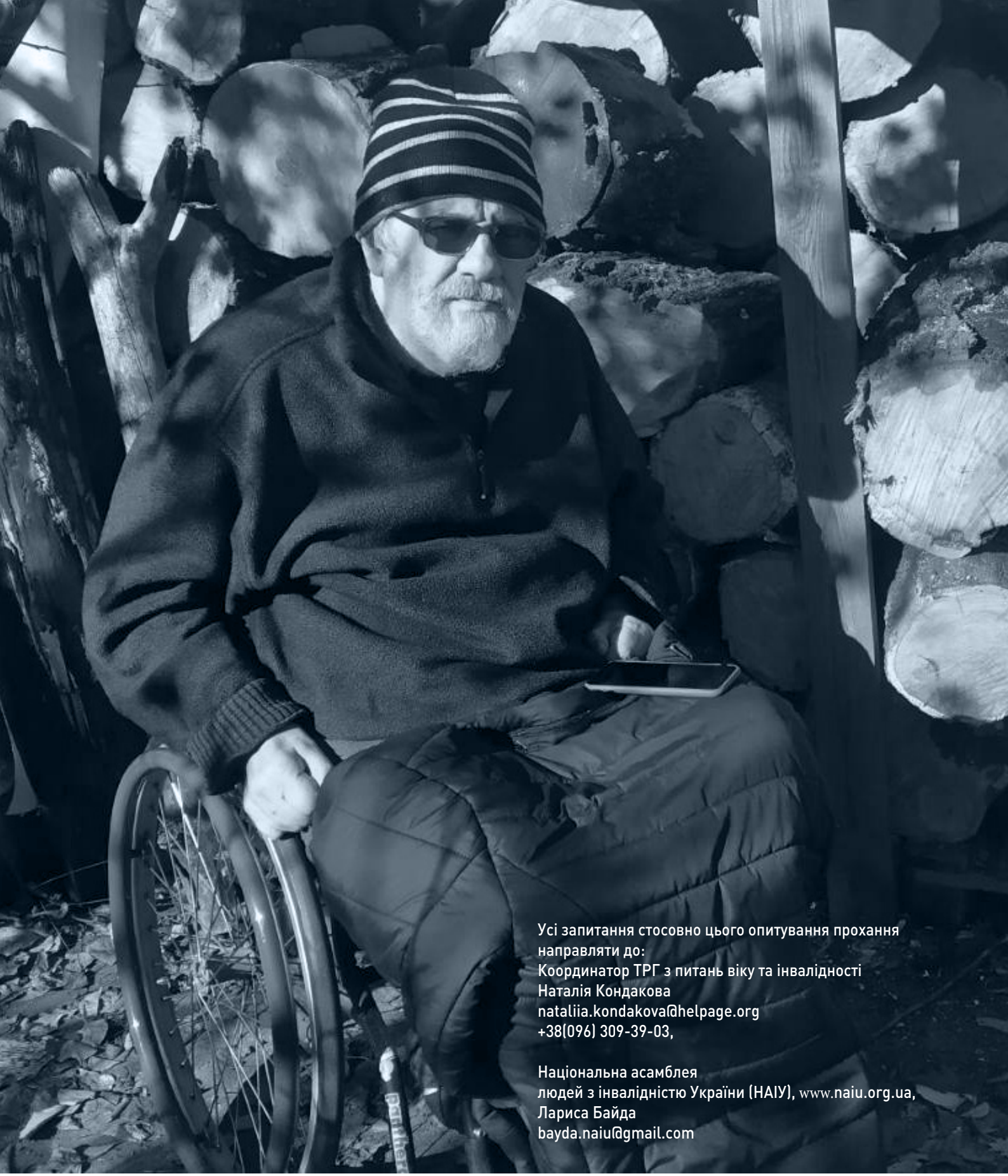

Усі запитання стосовно цього опитування прохання направляти до:
Координатор ТРГ з питань віку та інвалідності
Наталія Кондакова
nataliia.kondakova@helpage.org
+38(096) 309-39-03,

Національна асамблея
людей з інвалідністю України (НАІУ), www.naiu.org.ua,
Лариса Байда
bayda.naiu@gmail.com

Protection Cluster
Ukraine

HelpAge
International

НАІУ
Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua